
Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

PĒTĪJUMS

“NEDZIRDĪGO CILVĒKU IZPRATNE UN STEREOTIPI PAR VARDARBĪBU PRET SIEVIETI”

KOPSAVILKUMS

Pētījums ir sagatavots Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas līdzfinansētā projekta “Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti” ietvaros.

Par pētījuma saturu atbild biedrība “Latvijas Nedzirdīgo savienība”.

Rīgā, 2019

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

ANOTĀCIJA

Pētījums ir veikts 2019. gadā Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas līdzfinansētā projekta “Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti” ietvaros (projekta finansēšanas līgums Nr. DIKS-19-830-lī).

Pētījumā ir novērtēti un analizēti, kādi ir biedrībā (LNS) valdošie priekšstati neiecietības un vardarbības, kā diskriminācijas formas pret nedzirdīgu sievieti, jomā un konstatēti nepieciešamie intervences aspekti, lai sekmētu mērķtiecīgu sabiedrībā valdošo stereotipu par “atļauto” vai “normālo” diskrimināciju pret sievieti novēršanu.

Pētījuma ietvaros tika veikta 181 nedzirdīgu cilvēku, kas dzīvo Rīgas pilsētā, anketēšana. Aptauju veica 3 aptaujas konsultanti Rīgas pilsētā. Visi aptaujas konsultanti teicami prata zīmju valodu.

Aptaujas anketu nedzirdīgie cilvēki, varēja aizpildīt:

- 1) tieši, rakstiski;

Visiem respondentiem tika sniegts individuāls konsultantu atbalsts – respondenti varēja saņemt izskaidrojošu palīdzību latviešu zīmju valodā, ja tiem bija nepieciešams saturisks anketas izpratnei un aizpildīšanai.

- 2) tiešsaistē LNS mājaslapas www.lns.lv.

Aptaujas anketu videoversijā varēja aizpildīt LNS mājaslapas www.lns.lv projekta “Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti” sadaļā. Kā palīgs jautājumu izpratnei tika sagatavots video skaidrojums latviešu zīmju valodā par katru anketas jautājumu.

Pētījums tika veikts 2019. gadā (no aprīļa līdz augustam).

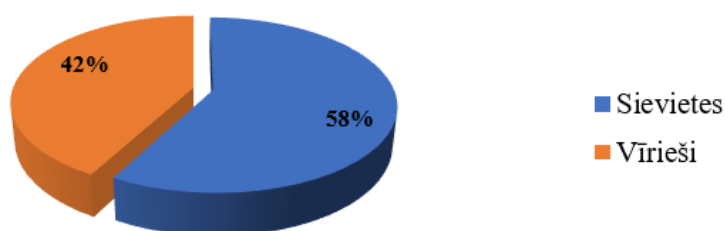
Pētījuma darba grupa: darba grupas vadītāja *Dr.oec. A.Sannikova*, darba grupas locekļi *K.Pavlova*, *Br.Lazda*, *S.Freimane*, *N.Beļakova*, *J.Grundulis*, *I.Kalniņš* un respondentu konsultanti *E.Zariņa*, *L. Logina*, *G.Birnīte*.

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

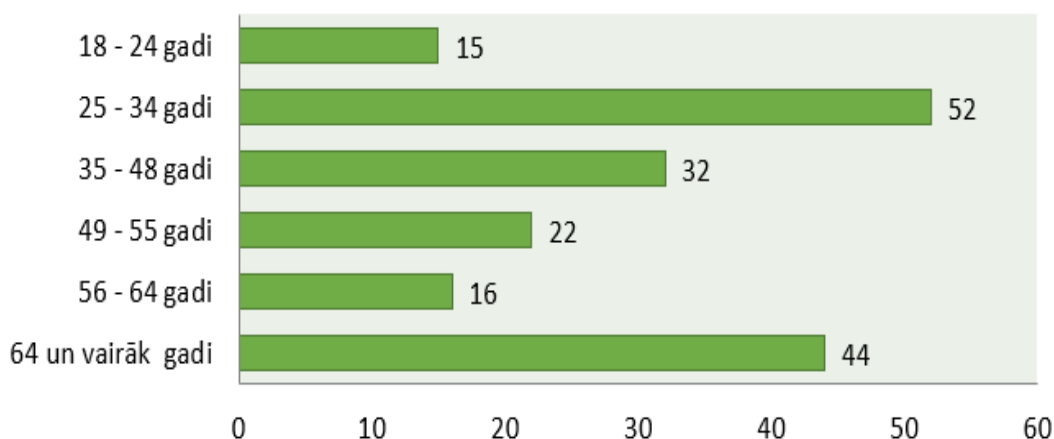
1. RESPONDENTU PROFILS

Aptaujā piedalījās 181 respondents (100%), no tiem 105 sievietes (58%) un 76 vīrieši (42%), (1.attēls). Visi respondenti bija Rīgas pilsētas iedzīvotāji un dzirdes invalīdi.

1. attēls. Respondentu iedalījums pēc dzimuma

Pētījumā tika iekļauti nedzirdīgie cilvēki vecumā no 18 gadiem. No tiem lielāko grupu veidoja respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem – 52 respondenti (28,7%), bet otrā lielākā grupa bija respondenti vecumā 64 gadi un vairāk – 44 respondenti (24,3%). Pētījumā mazāko grupu pēc vecuma veidoja 18– 24 gadus vecie iedzīvotāji (15, 8,3%), gandrīz tikpat liela bija arī 56– 64 gadus veco iedzīvotāju grupa (16, 8,8%).

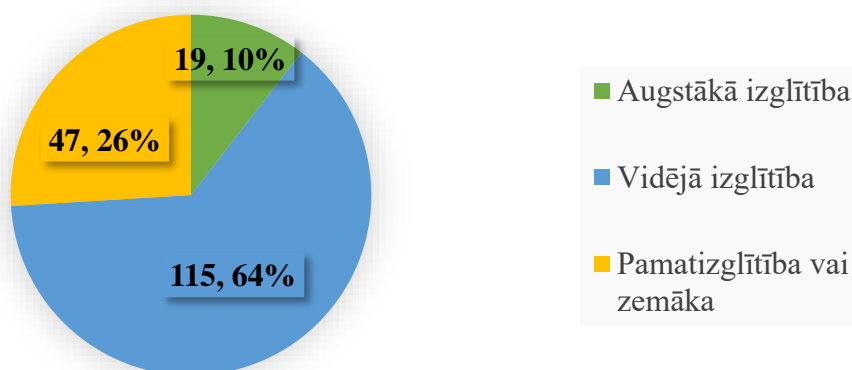

2. attēls. Respondentu iedalījums pēc vecuma

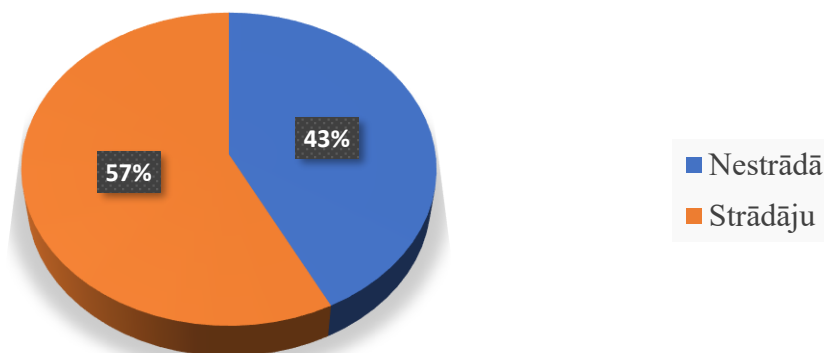
Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

Vairāk nekā pusei – 115 respondentiem (64%) bija vidējā izglītība (3.attēls). Nākamā skaitliski lielākā grupa bija respondenti ar pamatizglītību vai zemāko – 47 respondenti (26%), bet mazāko grupu veidoja augstāko izglītību ieguvušie - 19 respondenti (10%).

3.attēls. Respondentu iedalījums pēc izglītības

4.attēls. Respondentu iedalījums pēc nodarbinātības

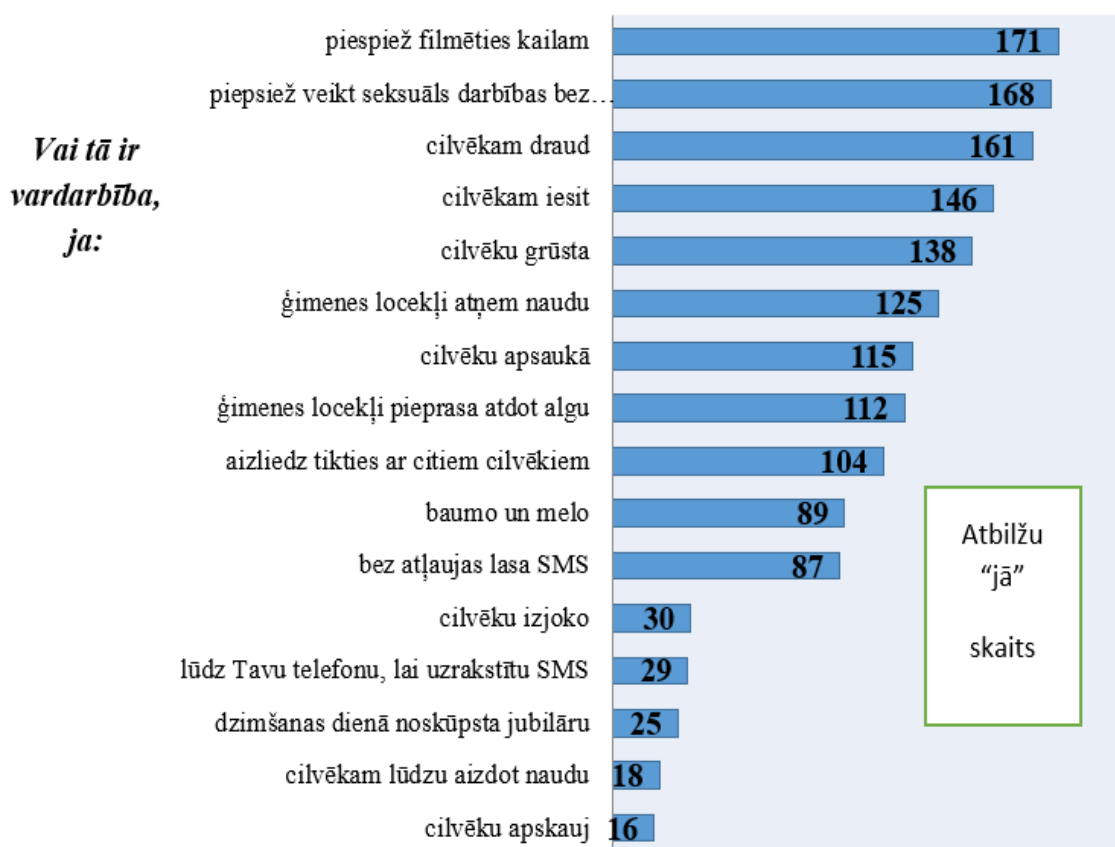
No visiem respondentiem, 57% respondenti pētījuma veikšanas laikā bija darba attiecībās, bet pārējie - 77 respondenti (43%) nestrādāja.

Pētījuma ietvaros tika noskaidrots, kā un ko respondenti saprot ar vārda “vardarbība”. Aptaujas anketā viens no jautājumiem bija dots kā apgalvojums, uz kuru respondentiem vajadzēja izvēlēties tikai vienu atbildes variantu “jā” vai “nē”. Iegūtie dati liecina, ka kopumā respondenti saprot, kas ir vardarbība, jo tika sniegtas atbildes, ka vardarbība ir tad, kad kādu sit (atbildēja 146 respondenti) ģimenes locekļi atņem naudu

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

(atbildēja 125 respondenti) u.c. Lielākais respondentu skaits (171 respondenti) uzskata, ka tas notiek tad, ja cilvēku piespiež filmēties kailu. Tomēr bija arī tādas apstiprinošas atbildes, kas neliecina par vardarbības izpausmēm - cilvēku apskauj (16 respondenti), lūdz aizdod naudu (18 respondenti) u.c.

5.attēls. Respondentu atbildes uz jautājumu “Vai tā ir vardarbība?”

Vienlaikus jāsecina, ka sniegtās atbilde uz jautājumu “Vai vardarbība notiek nejauši?”, apliecina, ka 87 respondenti jeb 48% no aptaujātajiem uzskata, ka vardarbība notiek nejauši (5.attēls). Tas liecina, ka nedzirdīgiem cilvēkiem trūkst informācijas par vardarbības rašanās cēloņiem.

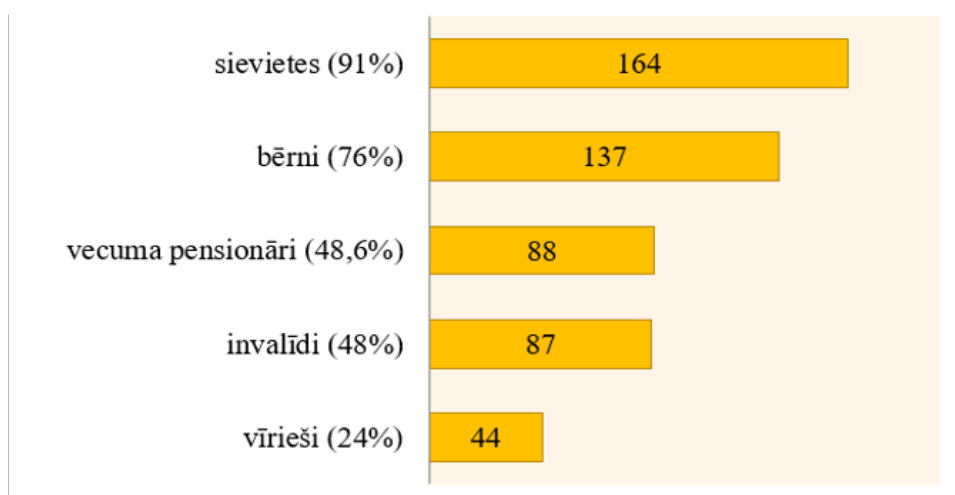
Respondenti uzskata, ka visvairāk cieš no vardarbības sievietes – norādīja 91% respondentu (6.attēls). Bet tika minētas arī citas grupas:

- bērni – norādīja 76% respondentu;
- vecuma pensionāri – norādīja 48,6% respondentu;

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

- invalīdi – norādīja 48% respondentu;
- vīrieši – norādīja 24% respondentu.

5.attēls. Respondentu atbildes uz jautājumu “Kas visvairāk cieš no vardarbības?”

Kā dominējošos iemeslus vardarbības izpausmēm respondenti minēja šādus faktoros:

- alkoholisms – norādīja 90,6% respondentu;
- dažādas atkarības (azartspēles, narkotikas u.c.) – norādīja 64,6% respondentu;
- bezdarbs – norādīja 52,5% respondentu (6.attēls).

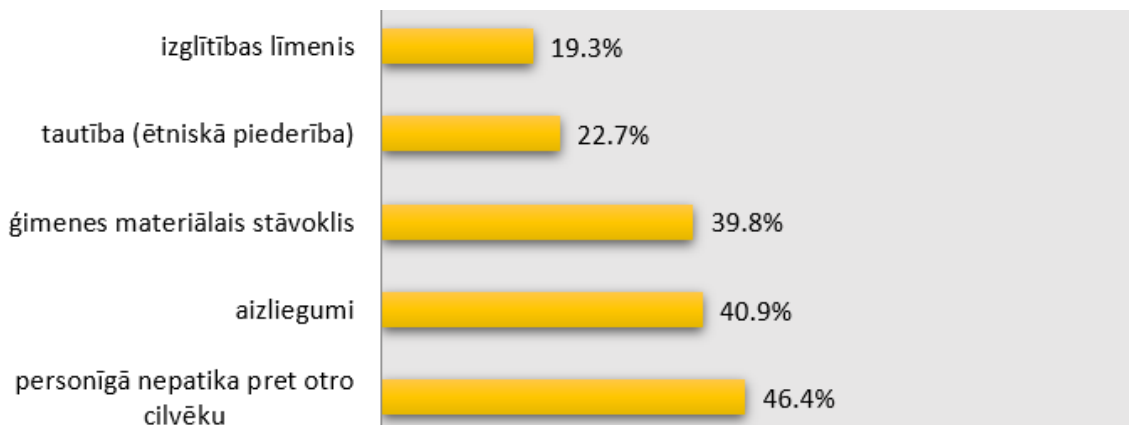

6.attēls. Respondentu nosauktie dominējošie faktori, kas veicina vardarbību

Tomēr pēc respondentu domām, pastāv arī citi, ne mazāk svarīgi faktori, kas veicina vardarbību, tajā skaitā zems izglītības līmenis (7.attēls).

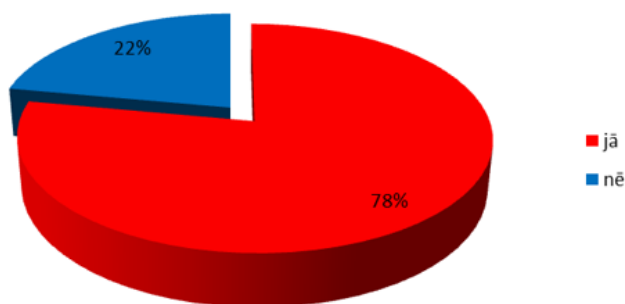
Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

6.attēls. Respondentu nosauktie faktori, kas veicina vardarbību

Uz jautājumā “Vai Tu esi dzirdējis par vardarbību nedzirdīgo sabiedrībā?” 141 respondents jeb 78% atbildēja apstiprinoši (7.attēls). Tas liecina par augstu šīs negatīvās parādības varbūtību nedzirdīgo kopienā.

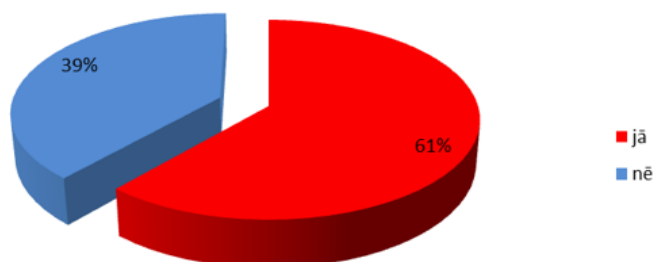

7.attēls. Respondentu atbilžu iedalījums uz jautājumu “Vai Tu esi dzirdējis par vardarbību nedzirdīgo sabiedrībā?”

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

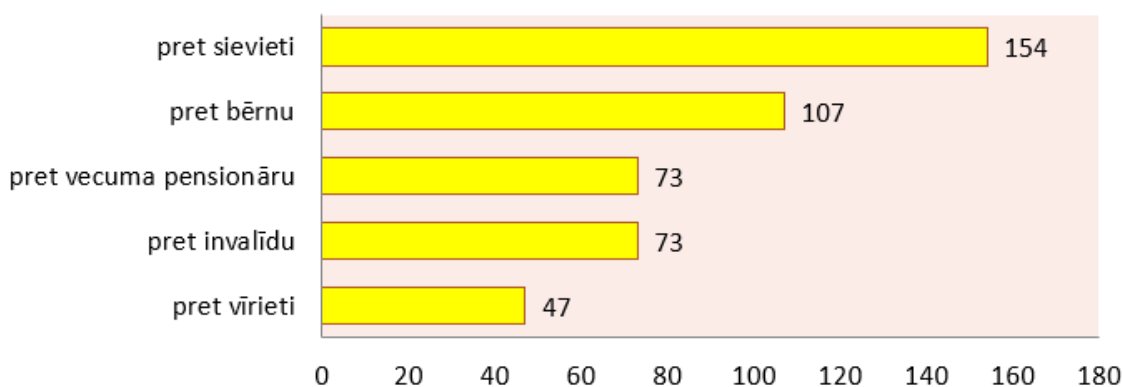
Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

Respondentu atbildes liecina, ka radu un draugu lokā notiek vardarbība - 61% aptaujāto respondentu (111 respondenti) ir norādīja, ka zina par kādu vardarbības gadījumu tuvu cilvēku lokā (8.attēls).

8.attēls. Respondentu atbilžu iedalījums uz jautājumu “Vai Tu esi dzirdējis par vardarbību radu un draugu lokā?”

Ja respondenti bija atbildējuši apstiprinoši, ka viņi ir dzirdējuši vai zinājuši par vardarbības gadījumiem nedzirdīgo sabiedrībā, radu un draugu lokā, tad viņiem bija jānorāda pret ko bija vērsta vardarbība (9.attēls) un kas notika. Atbildes liecina, ka biežāk vardarbība tika vērsta pret sievieti – norādīja 154 respondentu (85%), bet dzimumu kontekstā tika atzīmēts, ka ir zināmi arī vardarbības gadījumi pret vīrieti – norādīja 47 respondentu (40%). Otru lielāko atbilžu grupu veidoja norādes par vardarbību pret bērnu – norādīja 107 respondentu (59%).

9.attēls. Respondentu atbilžu iedalījums uz jautājumu “Pret ko tika vērsta vardarbība tev zināmā gadījumā?”

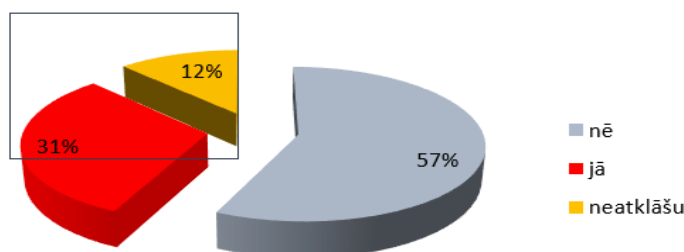
Pētījumā respondenti minēja dažādus tiem zināmos vardarbības veidus, kā arī to izpausmes. Kopumā tika nosaukti šādi respondentiem zināmie vardarbības veidi un to izpausmes:

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

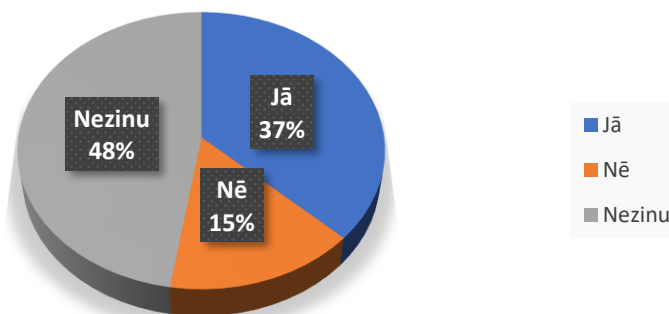
- 1) fiziskā vardarbība (grūstīšana, sišana, piekaušana, žņaugšana, ēst nedošana);
- 2) seksuālā vardarbība (seksuālā uzmākšanās, izvarošana);
- 3) emocionālā vardarbība (pazemojums, apsūkšana, draudi, lamāšanās, terors);
- 4) ekonomiskā vardarbība (naudas atņemšana).

Sniedzot atbildi uz jautājumu “Vai Tu esi cietis (-usi) no vardarbības?”, lielākā respondentu daļa norādīja, ka personīgi nav cietusi no vardarbības - atzīmēja 103 respondenti (57%). Tomēr satraucoši ir tas, ka 31 % no visiem aptaujātajiem (56 respondenti) ir cietuši no vardarbības (10.attēls).

10.attēls. Respondentu atbilžu iedalījums uz jautājumu “Vai tu esi cietis no vardarbības?”

Respondentu zināšanu līmenis par vardarbības problemātiku tika atklāts analizējot atbildes uz jautājumu “Vai varmākas Latvijā soda?”. Iegūto datu analīze liecina, ka lielākā daļa aptaujāto respondentu (86, 48%) atbildi uz šo jautājumu nezina (11.attēls).

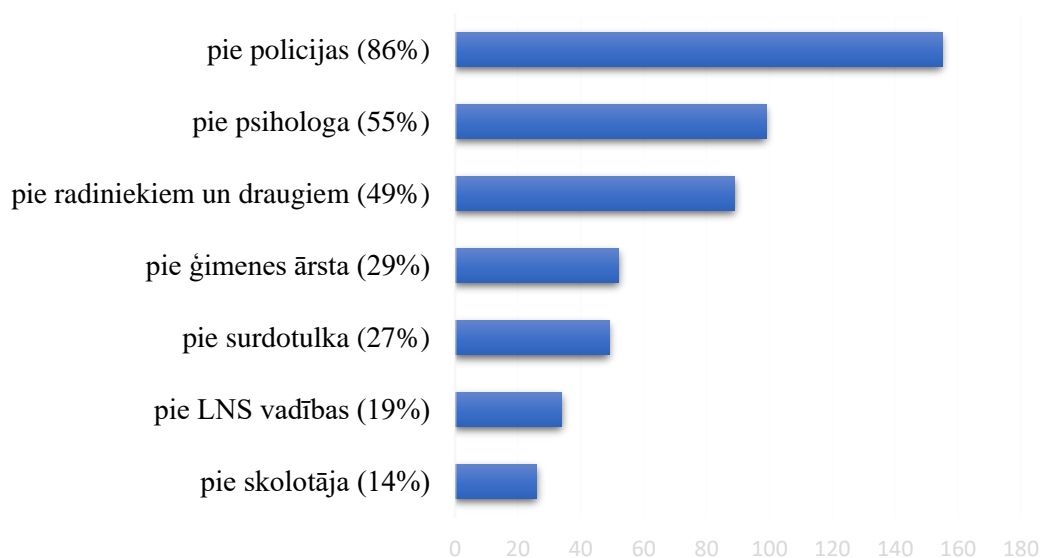
11.attēls. Respondentu atbilžu iedalījums uz jautājumu “Vai varmākas Latvijā soda?”

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

Uz jautājumu “Kur griezties pēc palīdzības vardarbības gadījumos?” respondenti sniedza sekojošas atbildes:

- policijā – norādīja 86% respondentu;
- pie psihologa – norādīja 55% respondentu;
- pie radniekiem un draugiem – norādīja 49% respondentu (12.attēls).

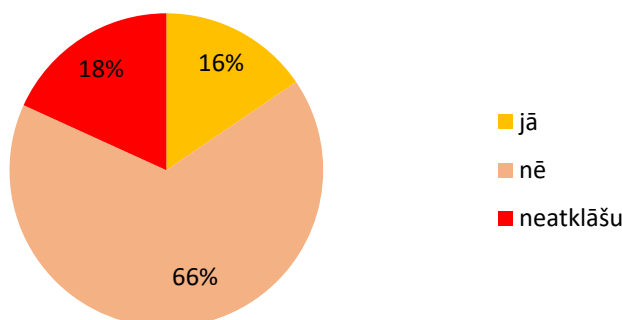
12.attēls. Respondentu atbilžu iedalījums uz jautājumu “Vai varmākas Latvijā soda?”

No iegūtām atbildēm secināms, ka atbalsta institūciju vidū LNS nav dominējošā, ko var skaidrot ar to, ka LNS specializējas sociālā atbalsta sniegšanā, nevis krīzes gadījumu menedžmentā.

Uz jautājumu “Vai Tu esi kādreiz griezties pēc palīdzības vardarbības jautājumos?” 66% no visiem respondentiem ir norādījuši, ka nav griezušies pēc palīdzības vardarbības jautājumos, 16% aptaujāto ir atbildējuši, ka to darījuši. Savukārt, 18% aptaujāto nevēlējās to atklāt (13.attēls).

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

13.attēls. **Respondentu atbilžu iedalījums uz jautājumu “Vai Tu esi kādreiz griezies pēc palīdzības vardarbības jautājumos?”**

Pētījumā bija svarīgi noskaidrot kādas ir nedzirdīgiem cilvēkiem grūtības saņemt palīdzību. Biežāk respondenti nosauca šādas atbildes:

- vienaldzīga attieksme no apkārtējiem;
- baidījās/kautrējās lūgt palīdzību;
- nav ģimenes atbalsta;
- kauna izjūta;
- nav, kas varētu sniegt palīdzību.

Pētījums atklāja, ka pēc respondentu domām vardarbības mazināšanu visvairāk mazinātu trīs ietekmes jomas:

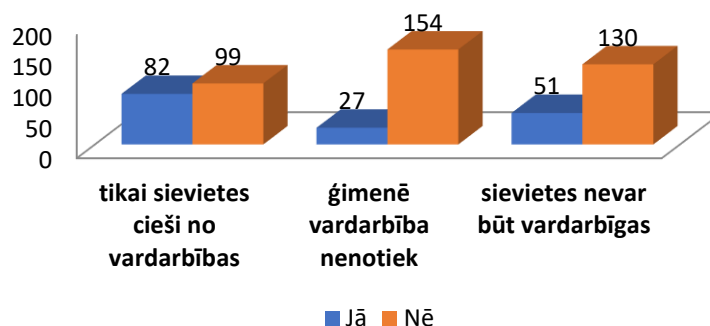
- neiesaistīšanās konfliktos – atbildēja 74% no respondentiem;
- emociju kontrolēšana - atbildēja 61% no respondentiem;
- zināšanu līmenis un mācīšanās - atbildēja 54% no respondentiem;

Respondenti arī norādīja, ka cietušiem jāgriežas pie psihologa, psihoterapeita, jāārstējas no alkoholisma, jāmāk kontrolēt emocijas un neiesaistīties konfliktos, jāmeklē palīdzība pie draugiem, morāli jāaudzina bērni.

Analizējot respondentu atbildes var secināt, ka domas par atsevišķiem jautājumiem dalās, piemēram, 82 no respondentiem uzskata, ka vardarbībā cieš tikai sievietes, bet 99 respondenti tam nepiekrīt (14.attēls). Gandrīz 80% no aptaujātajiem zina, ka vardarbībai ir dažāds izpausmes.

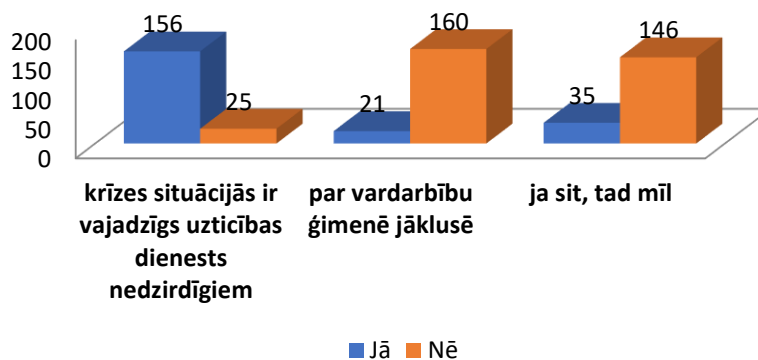
Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

14.attēls. Respondentu atbilžu iedalījums par atsevišķiem ar vardarbību saistītiem aspektiem

Pētījums atklāja arī daudzus stereotipus un uzskatus, kas neveicina vardarbības mazināšanos. Piemēram pastāv viedoklis, ka “ja sit, tad mīl” (35 atbildes), par vardarbību ģimenē jāklusē (21 atbilde), 15.attēls).

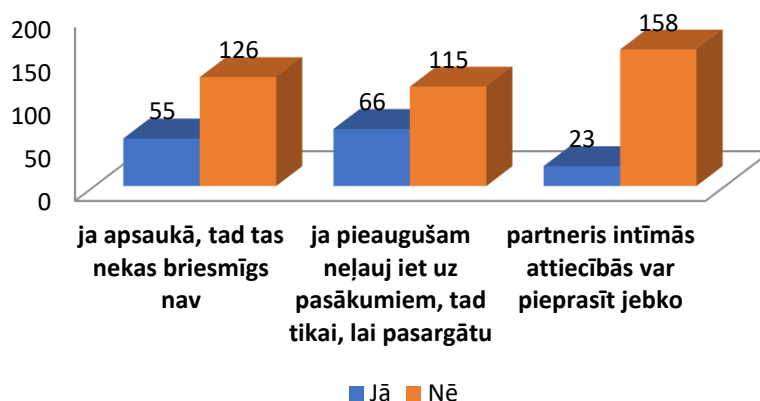
15.attēls. Respondentu viedoklis un uzskati par vardarbību (1)

Jāsecina, ka atsevišķi nedzirdīgie cilvēki domā, ka, ja

- ja kādu apsaukā, tad tas nekas briesmīgs nav - atbildēja 30% respondentu;
- ja pieaugušam neļauj iet uz pasākumiem, tad tikai, lai pasargātu - atbildēja 36% respondentu;
- partneris intīmās attiecībās var pieprasīt jebko, tas ir pieņemami - atbildēja 13% respondentu (16.attēls).

Biedrības “Latvijas Nedzirdīgo savienība” projekts
“Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”

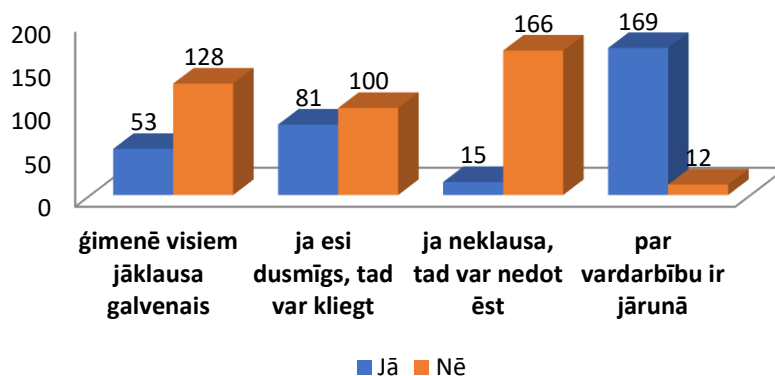
Līgums Nr. DIKS-19-830-lī

16.attēls. Respondentu viedoklis un uzskati par vardarbību (2)

Respondenti arī uzskata, ka:

- ģimenē visiem jāklausa galvenais - atbildēja 29% respondentu;
- ja esi dusmīgs, tad var kliegt - atbildēja 45% respondentu (17.attēls).

17.attēls. Respondentu viedoklis un uzskati par vardarbību (3)

No pētījuma rezultātiem kopumā var secināt, ka:

- 1) nedzirdīgiem cilvēkiem ir priekšstati par to, kas ir vardarbība,
- 2) daudzi no nedzirdīgiem cilvēkiem ir saskārušies ar vardarbības gadījumiem ģimenes, draugu vai paziņu lokā;
- 3) nedzirdīgo cilvēku uzskati par rīcību vardarbības gadījumos ir vērsti uz pasīvu protestu un attaisnojošu attieksmi, kas neveicina vardarbības mazināšanos;
- 4) nedzirdīgie cilvēki vēlas gūt informāciju un ieteikumus par atbilstošu rīcību vardarbības gadījumos.